

הלכות נפילת אפים (סימן קלא : דיני נפילת אפים)

קלא:ד

Outline

1. Today's Topics
 - a. Places in which תחנון is not recited
2. קלא:ד) מקומות שבהם אין נפילת אפים
 - a. The custom is not to do נפילת אפים in a אבל, a בית חתן, or in a ביה"כ on the day of a מילה or when a חתן is present (שו"ע)
 - b. בית אבל
 - i. Q: When and why is תחנון omitted in a אבל?
 1. Throughout שבעה and because during that time, the מדה הדין is extended upon the אבל, and we should be careful not to provoke the מדה הדין just as we don't say תחנון at nighttime (משנ"ב כ)
 - ii. Q: Must one say תחנון after leaving the אבל?
 1. No, because the proper time for תחנון is after שמור"ע; however, there is a debate whether one should say "והוא רחום" (משנ"ב שם)
 - iii. Q: What if the אבל is in shul?
 1. The shul says תחנון but the אבל does not (משנ"ב שם)
 - a. Q: What if the אבל leads davening in shul? (הע' 22)
 - i. תחנון is not recited (גרשז"א כ, גרשז"א א)
 - iv. Q: What if the תפילה is in the location of the מת but the אבל is not present?
 1. Perhaps, תחנון should be omitted (א"ר מובא שם)
 - a. Q: What is considered the "location of the מת"? (הע' 23)
 - i. Where the מת died or was brought to after dying (גשר החיים)
 - v. Q: What else is omitted in a אבל?
 1. הלל (משנ"ב שם)
 - a. Q: Must one say הלל after leaving a אבל?
 - i. On ר"ח one need not say it, but on חנוכה one must say it, although the אבל should not say it (משנ"ב שם ותרפג א); in fact, one may not say it on ר"ח with a ברכה (גר"ח קניבסקי הע' 24)
 1. Q: What is the difference between ר"ח and חנוכה? (הע' 26)
 - a. On ר"ח, the הלל is מנהג while on חנוכה, it is חובה (תניא רבתי סח)
 - b. Q: What are the exceptions to this rule?
 - i. When ר"ח falls on שבת or when the מת was buried on יו"ט (משנ"ב שם)
 - c. Q: למעשה, what is the practice? (הע' 24)
 - i. The אבלים leave the room and the congregation say הלל (גשר החיים, גרשז"א א), unless they daven in the place where the מת died (גשר החיים)
 - c. בית החתן
 - i. Q: Under what circumstances is תחנון omitted?
 1. Once the חתן enters the חופה (משנ"ב כא, חז"א)
 2. The morning of the wedding, even before the חופה (יש מקילין שם)
 - a. Q: What is the scope of the leniency? (הע' 28)
 - i. Only if the חופה will be during the day, but if it will be at night, then תחנון should be said in the morning and at מנח"ג; however, if they daven מנח"ק and then מעריב and then go to the חופה, and certainly if they daven in the מקום החופה, then תחנון is not recited. The חתן himself does not say תחנון under all circumstances (שבט הלוי ז: יח)
 1. This applies only if the חתן is present (גרשז"א)
 - ii. Q: What if the חתן leaves the wedding hall or the shul when the ציבור gets up to תחנון?

1. Nonetheless, the ציבור does not say תחנון because the שמחה has already taken effect, and the same applies to מילה (שם) (אחרונים שם)
- d. יום מילה
 - i. Q: To what shul does the שו"ע refer?
 1. The shul in which the מילה will take place, even if the בעלי הברית are not at the davening (משנ"ב כב) because the reason to omit תחנון is due to the שמחה associated with מצות מילה (מגן גיבורים הע' 31)
 - a. Q: What if the מילה will be after מנחה (הע' 30)
 - i. Nonetheless, תחנון is omitted (גר"ח קניבסקי)
 - ii. Q: What if the בעלי הברית are present for davening but the ברית will be in a different location?
 1. Nonetheless, the ציבור does not say תחנון (אחרונים שם)
 - iii. Q: What is the הלכה for מניינים that follow the ברית (הע' 31)
 1. They should say תחנון (גר"ח קניבסקי)
- e. חתן בביה"כ
 - i. Q: Why?
 1. Because there is an obligation to rejoice with the חתן, and the joy spreads to all who accompany him (משנ"ב כג)
- f. Other Events (הע' 30)
 - i. If the congregation davens מנחה where a פדיון הבן or בר מצוה is taking place, then תחנון is omitted (גרשו"א)
- g. The ביה"כ omits תחנון only if the מילה or חתן is in that ביה"כ, but if it is in a different ביה"כ, then the ביה"כ without it says תחנון (רמ"א)
 - i. Q: What if one is standing in the lobby of the shul or the women's section (גר"ח קניבסקי הע' 36)
 1. Since he follows the shul when the lobby does not have its own ארון and בימה, therefore, he is also exempt from תחנון (משנ"ב כד)
- h. When the ביה"כ omits תחנון for a מילה, it does so only at שחרית but not at מנחה even if מנחה is with the baby present; however, the ביה"כ omits תחנון whenever the חתן, defined as the groom on the day of his wedding, is present (רמ"א)
 - i. Q: Do all agree?
 1. No; the וט"ז, ב"ח, מהרש"ל, say that when they daven next to the baby, then תחנון is omitted (משנ"ב כה)
 - a. Q: למעשה, how do we rule?
 - i. If the מנחה is in the house of the baby and prior to or in the middle of the סעודת המילה, then תחנון is omitted (שם)
 - ii. Q: What if מנחה is not in the baby's house but the בעלי הברית are present?
 1. חיי אדם שם) סעודה תחנון is said, even prior to the
 - iii. Q: Do the בעלי הברית themselves say תחנון at מנחה?
 1. No because the day of the ברית is like their יו"ט (משנ"ב שם)
 - iv. Q: Nowadays, until when does a חתן exempt from תחנון?
 1. Throughout ימי המשתה (כז) ז' ימי המשתה
 - a. Q: What if the 7th day of ימי המשתה is the 8th day since the חופה, such as when the חופה is a bit before nighttime?
 - i. We count based on מעת לעת, so we would omit תחנון until the time the חופה took place (שם)
 - v. Q: To what type of חתן and כלה does this הלכה apply?
 1. A בחור or a בתולה, but when a widower marries a widow, then they exempt for only 3 days (משנ"ב שם)
 - vi. Q: From what else does a חתן exempt?
 1. "והוא רחום" (משנ"ב שם)
 - vii. Q: How should a חתן practice during ימי המשתה?
 1. He should avoid going to shul so that the ציבור is not prevented from saying תחנון (משנ"ב שם)
 - a. למעשה, a חתן should go to shul (חזו"א) or go to a shul when he is not recognized or hide in a corner (גר"ח"פ שיינברג) (הע' 41)